

In de schaduw van kampioenen

Arie Pieters

In de schaduw van kampioenen

Arie Pieters

Schrijver: Arie A. Pieters
Omslagontwerp: Arie A. Pieters

Foto's privé-verzamelingen:

- collectie/archief Arie A. Pieters
- collectie W. J. Verduin
- collectie R. Tempelaars
- collectie P. v. d. Duin
- collectie K. v. d. Berg
- collectie B. M. Verschoor
- collectie B. L. Engels
- collectie J. Berkman
- collectie R.W. Burns (USA)

Foto's websites:

website Zoekplaatjes.nl, website Dordtsekaart.nl.
website Wikipedia.org, website Bomenstichting.nl,
website Onbekendinnerland.nl, website Bomenenmensen.nl

Informatie:

website Stemderbomen.nl, website Bomenstichting
en website Cuba.nl

Foto omslag: Etage linde te Nuenen/Nunen, ansichtkaart

ISBN: 9789463986304

Uitgegeven via: Mijnbestseller.nl

Print: Printforce

Copyright: Arie A. Pieters, 2019 ©

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. De omgang met monumentale bomen
3. Herdenkingsbomen in vroeger tijden
4. Oudere bomen in de straten
5. Nawoord
6. Bronnen & woord van dank
7. Nuttige adressen
8. Eerdere uitgaven

1. Inleiding

Bomen moeten een belangrijke rol spelen bij de aanpak van de klimaatproblematiek. En sinds 2008 hebben met name een aantal Nederlandse wetenschappers heel veel werk verricht op het gebied van de effecten, die bomen hebben in de bebouwde omgeving. Simpel gezegd: Hoe waardevol zijn bomen in steden en dorpen en in de naaste omgeving daarvan. De resultaten, die men ondermeer grotendeels kan terugvinden op de website 'De Groene stad', laten eigenlijk aan duidelijkheid niets te wensen over. Als 'we', lees een meestal klein groepje 'klagers' eens ophouden te zeuren over dingen als 'schaduw', 'vallende bladeren' en 'vogelpoep' van vogels die soms rusten in bomen, dan ligt er daarnaast een waslijst aan juist positieve effecten, die bomen in steden en dorpen hebben. En los van dingen als het afvangen van fijnstof, CO₂ opslag en verkoeling, ontdekte men ook nog dat mensen zich in een groene omgeving vaak zowel geestelijk als lichamenlijk beter voelen.

Maar er is natuurlijk nog meer. Wat dacht u van de esthetische waarde, die een laan met prachtige linden, iepen, eiken of beuken heeft in een stad of een dorp? En al die zangvogels, wiens aanwezigheid wij zo waarderen, vanwege ondermeer hun zang (o.a. merels en lijsters) en het feit dat ze veel insecten eten, die moeten toch ook ergens hun nesten kunnen maken? Gelukkig zijn er ook nog mensen die emotioneel een band hebben met bomen en die het waanzin vinden dat bomen, zeker gezonde exemplaren, telkens maar weer het veld moeten ruimen. Want dat is, ondanks alles wat eerder hierboven aan positieve zaken werd vermeld, nog steeds de dagelijkse praktijk in het Nederland van nu. Er is goed beschouwd dus iets merkwaardigs aan de hand, want waarom zijn er toch telkens burgers nodig om bomen te beschermen? Ondanks alle 'nieuwe' kennis...

Voordat ik in de jaren tussen 2015 en 2017 mijn drie boekjes schreef in de serie 'Een groen verleden', was ik ook allang betrokken bij het beschermen van bomen. Ik ben inmiddels al bijna 25 jaar lid van de landelijke Bomenstichting en ben ook mede oprichter van de Hoeksche Waardse Bomenstichting, tegenwoordig werkgroep; 'Fraxinus Excelsior'. Opgericht in oktober 2003 en genoemd naar de boomsoort 'es'. Dit omdat de bekendste oude boom in deze regio een es was. In de drie 'Een groen verleden' boekjes kon ik aan de hand van veel oude ansichtkaarten en foto's, die vaak tussen de 80 en 120 jaar oud waren aantonen dat men toen juist in veel steden en dorpen bomen op prijs stelde en ze vaak langer in de straten liet staan dan nu het geval is. En op een gegeven moment werd ik getipt door een kennis, die in een oud krantenartikel uit 1919 had gelezen hoe jammer men het vond dat in dat jaar twee van de circa negentig Hollandse iepen rondom de Kreek, in het centrum van 's-Gravendeel gekapt moesten worden. Dit omdat de beide bomen ziek waren. Ik ben zelf een geboren en getogen 's-Gravendeler en ik ben dus heel goed op de hoogte met ook de oude en hele oude afbeeldingen van de Kreek. Wie even de moeite neemt om enkele van die oude ansichtkaarten goed te bekijken én de bomen gaat tellen, zal zelf zien dat er in 1919 bijna tweemaal zoveel bomen rondom de Kreek stonden als nu in 2019. Dat waren trouwens Hollandse iepen, aangeplant in het jaar 1860. In 1919 waren deze bomen dus al circa 65 jaar oud. Al voordat ik het eerste boekje in de 'Een groen verleden' serie schreef had ik zeker 5000-6000 oude ansichtkaarten en oude foto's van steden en dorpen in het Nederland van tussen 1890 en 1930 doorgekeken, om een goed beeld te krijgen van hoe het er toen voorstond met de bomen. De conclusie was helder: Het was niet zo dat er op meer plekken bomen stonden in b.v. steden, maar waar ze stonden, stonden er vaak wel meer.

En die bomen konden daar lang blijven staan. Ook dat werd duidelijk als je veel van die oude foto's goed ging bekijken. Een simpel voorbeeld van hoe je een leeftijd kan schatten op zo'n oude ansichtkaart: Staat er pal naast b.v. een volwassen iep of linde een volwassen persoon en de diameter is breder dan de mensen die er naast staan, dan hebben we te maken met een iep of linde die zeker 50-70 jaar oud is, zo niet ouder. Maar ook als een auto naast een boom staat kunnen we daar nuttig gebruik van maken. Als de boom qua diameter gelijk of breder is als een auto, dan is de kans groot dat de boom, als het een iep, linde of eik betreft zeker tussen 80-110 jaar oud is. Omgerekend hebben we dan namelijk een boom met een omtrek van rond de 2.50-3 meter. Deze drie boomsoorten waren vroeger populair als laanboom en de Hollandse iepen waren destijds ook op heel veel plaatsen aangeplant op de dijken en langs polderwegen.

Met de nodige kennis van bomen, bijvoorbeeld welke soorten er sneller of langzamer groeien én welke omtrek/diameter je kan koppelen aan een behoorlijke goede schatting van de leeftijd van een boom (boomsoort), kan je dankzij al die oude kiekjes dus een meer dan redelijke indruk krijgen van de leeftijd. Maar naast oude ansichtkaarten en foto's kon ik voor de drie 'Een groen verleden' boekjes ook nog putten uit mijn eigen jeugdherinneringen en verhalen van mijn ouders en van andere oudere familieleden (ooms en tantes). Ik heb zelf nog net de tijd meegemaakt dat je bij heel veel boerderijen rond een deel van het erf en ook rondom boomgaarden Italiaanse populieren zag staan. En mijn ouders hebben de imposante Hollandse iepen nog gekend, die tot einde jaren dertig langs veel dijken stonden. En bomen in de weilanden in de naaste omgeving van boerderijen. Dat was iets wat normaal was in hun jeugd.

De handschoen opnemen

Naast de 'Een groen verleden' boekjes heb ik de afgelopen jaren trouwens ook nog een boekje geschreven over de monumentale en de beeldbepalende bomen in de Hoeksche Waard. De regio én inmiddels (sinds januari 2019) nieuwe gemeente. In dat boekje, getiteld '***Tussen olmen en knotten***' namen we een kijkje bij de bekendste monumentale bomen in onze regio en tevens keken we hoe het er bij stond met bomen in de Hoeksche Waard voor 1940. Ook voor dit boekje kon ik terugvallen op een schat aan oude foto's en verhalen van vroeger, van o.a. mijn ouders. Toen het eerste 'Een groen verleden' boekje uit was en ik druk bezig was met onderzoek voor deel II, besloot ik om een deel van de informatie en de oude foto's eens te gaan delen via de sociale media. Met name via facebook, want daar zijn meerdere groepen over bomen, waarvan ik er zelf ooit ook twee ben begonnen, een slordige acht, negen jaar geleden.

Je rekt er dan op dat er altijd wel een paar tegenstanders van veel bomen in de bebouwde omgeving opduiken, maar dat de meeste leden van zo'n groep het toch wel interessant en leuk zullen vinden. Bovendien, we krijgen via al die oude foto's een mooi inzicht in hoe het vroeger gesteld was met de bomen in dorpen en steden. Tenslotte liegen die oude ansichtkaarten niet, toch...? Maar wie schets mijn verbazing... De meest 'zure' en soms ronduit beledigende commentaren kwamen niet van die 'lastige' buitenstaander, die zich ergerde aan 'schaduw' of 'vallende bladeren', maar van enkele zgn. 'deskundigen'. '*Vroeger meer bomen in dorpen en vooral in steden...? Wat een onzin! Hoe komt u daarbij? Bomen langs en op dijken? Die werden vroeger zo snel mogelijk gekapt, want hout leverde toen ook al geld op. Landschappelijke schoonheid? Daar had men honderd jaar geleden geen oog voor. Het ging puur om het geld.*'

Maar de heren waren nog niet klaar. Ook andere mensen, die items over soms hele oude, inmiddels officieel monumentale bomen deelden in een groep over bomen en anderen, die zich druk maakten om allerlei 'wilde' kapplannen kregen de wind van voren. Kort samengevat kwam het commentaar van deze 'sympathieke deskundigen' hier op neer: *'Wat zeuren jullie nu toch allemaal, beste mensen? Als een gemeente of een andere overheid ergens bomen gaat kappen is daar echt wel over nagedacht. En er zal vast wel ergens herplant geregeld worden.'* Zelf probeerde ik over mijn 'Een groen vereleden' boekjes de discussie nog aan te gaan en rustig uit te leggen dat ik alleen voor het eerste boek al rond de 5000-6000 oude afbeeldingen had bekeken. En dat dit foto's waren uit een tijd dat men nog niet met Photoshop op de computer beelden kon manipuleren. Het maakte echter geen indruk.

Ik moest weer terugdenken aan dat oude krantenartikel uit 1919, waarin glashelder stond aangegeven; *'hoe jammer men het vond dat er van die circa 90 imposante iepen in het centrum van het dorp er twee verwijderd moesten worden'*. En aan de verhalen van mijn ouders én al die prachtige oude opnamen, die ondermeer nog echte lanen lieten zien in steden, met aan beide zijden van de straat bomenrijen. Maar ook b.v. unieke oude bomen op pleinen. Tijdens mijn speurwerk had ik onder andere al heel wat oude foto's van bijzondere lindebomen voorbij zien komen. Bomen die soms dik honderd jaar geleden al reuzen waren en die vaak voorzien waren van hele constructies, bedoeld om de onderste takken te ondersteunen. Wat nou, mensen hadden wat bomen betreft vroeger alleen oog voor wat ze opleverden qua geld?! Het afgelopen jaar ben ik tussen mijn reguliere werkzaamheden en het schrijven van andere boeken door, dus weer verder gegaan met onderzoek naar bomen in vroeger tijden.